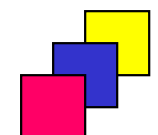

Język SQL. Rozdział 9.

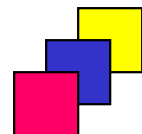
Język definiowania danych DDL, część 2.

Ograniczenia integralnościowe, modyfikowanie struktury relacji, zarządzanie ograniczeniami.

Ograniczenia integralnościowe

- Służą do weryfikacji poprawności danych relacji.
- Mogą być definiowane:
 - dla atrybutu,
 - dla relacji.
- Nazwa ograniczenia:
 - może zostać jawnie zdefiniowana przez użytkownika w klauzuli **CONSTRAINT**,
 - jest generowana automatycznie jeśli użytkownik nie zdefiniował jej jawnie.
- Moment weryfikacji danych przez ograniczenie:
 - domyślnie: w momencie wykonania operacji modyfikującej/wstawiającej/usuwającej dane,
 - możliwość: w momencie zakończenia transakcji, w której miała miejsce operacja modyfikacji/wstawiania/usuwania danych.

Wymagalność wartości atrybutu

- Nie pozwala na umieszczenie w atrybucie wartości pustej.
- Miejsce definicji: dla atrybutu.

- Składnia:

```
<nazwa_atrybutu> <typ_wartości>  
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>] NOT NULL
```

- Dopuszczenie wartości pustej w atrybucie:
 - pominięcie definicji ograniczenia lub
 - jawne umieszczenie słowa NULL.

- Przykład:

```
-- wartości puste niedozwolone:  
nazwisko VARCHAR(15) CONSTRAINT nn_nazwisko NOT NULL,  
etat VARCHAR(10) NOT NULL,  
-- wartości puste dozwolone  
placa_pod NUMBER(6,2),  
placa_dod NUMBER(6,2) NULL,  
...
```

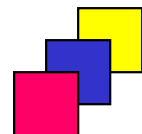
Klucz podstawowy (1)

- Atrybut lub zbiór atrybutów, których wartości jednoznacznie określają rekord w relacji.
- Nie dopuszcza wartości pustych.
- Tylko jeden klucz podstawowy w relacji.
- Miejsce definicji:
 - dla atrybutu – dla klucza założonego na jednym atrybucie, składnia:

```
<nazwa_atrybutu> <typ_wartości>  
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>] PRIMARY KEY
```

- dla relacji – zarówno dla klucza na jednym atrybucie jak i dla klucza na zbiorze atrybutów, składnia:

```
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>]  
PRIMARY KEY (<lista_atrybutów>)
```


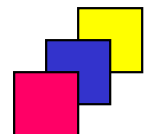
Klucz podstawowy (2)

- Przykład 1. Definicja klucza podstawowego z jednym atrybutem:
 - dla atrybutu:

```
...,  
id_prac NUMBER(6) CONSTRAINT pk_id_prac PRIMARY KEY,  
...
```

- dla relacji:

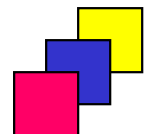
```
...  
id_prac NUMBER(6),  
...,  
CONSTRAINT pk_id_prac PRIMARY KEY(id_prac),  
...
```


Klucz podstawowy (3)

- Przykład 2. Definicja klucza podstawowego z trzema atrybutami:
 - tylko dla relacji:

```
...  
imie VARCHAR(15),  
nazwisko VARCHAR(15),  
data_urodzenia DATE,  
...  
CONSTRAINT pk_nazwisko_imie_data_ur  
PRIMARY KEY(nazwisko, imie, data_urodzenia),  
...
```


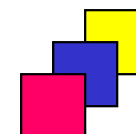
Klucz unikalny (1)

- Wymusza unikalność wartości atrybutu lub zbioru atrybutów w zbiorze rekordów relacji, pomija wartości puste.
- W relacji może być zdefiniowanych wiele kluczy unikalnych.
- Miejsce definicji:
 - dla atrybutu – dla klucza założonego na jednym atrybucie, składnia:

```
<nazwa_atrybutu> <typ_wartości>  
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>] UNIQUE
```

- dla relacji – zarówno dla klucza na jednym atrybucie jak i dla klucza na zbiorze atrybutów, składnia:

```
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>  
UNIQUE(<lista_atrybutów>)
```


Klucz unikalny (2)

- Przykład 1. Definicja klucza unikalnego z jednym atrybutem:
 - dla atrybutu:

```
...,  
nazwisko VARCHAR(15) CONSTRAINT uk_nazwisko UNIQUE,  
...
```

- dla relacji:

```
...  
nazwisko VARCHAR(15),  
...,  
CONSTRAINT uk_nazwisko UNIQUE(nazwisko),  
...
```


Klucz unikalny (3)

- Przykład 2. Definicja klucza unikalnego z dwoma atrybutami:
 - tylko dla relacji:

```
...  
imie VARCHAR(15),  
nazwisko VARCHAR(15),  
...,  
CONSTRAINT uk_nazwisko_imie UNIQUE(nazwisko, imie),  
...
```

Klucz obcy (1)

- **Definiuje zależność między relacjami: rekord w jednej relacji („relacja podrzędna”) jest „połączony” ze wskazanym rekordem innej relacji („relacja nadrzędna”),**
 - przykład: rekord opisujący pracownika (relacja *PRACOWNICY*) jest „połączony” z rekordem opisującym zespół, do którego pracownik należy (relacja *ZESPOLY*).
- **Może istnieć klucz obcy, w którym relacja nadrzędna i relacja podrzędna to ta sama relacja:**
 - przykład: rekord opisujący pracownika (relacja *PRACOWNICY*) jest „połączony” z rekordem opisującym jego przełożonego (relacja *PRACOWNICY*).
- **Alternatywna nazwa: ograniczenie referencyjne.**
- **Klucz obcy w relacji podrzędnej musi wskazywać na klucz podstawowy lub unikalny w relacji nadrzędnej.**
- **Klucz obcy dopuszcza wartości puste, chyba że zostaną wyeliminowane przez inne ograniczenie.**

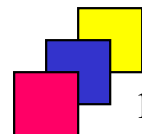
Klucz obcy (2)

- **Miejsce definicji:**
 - dla atrybutu – dla klucza założonego na jednym atrybucie, składnia:

```
<nazwa_atrybutu> <typ_wartości>  
    [CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>  
    REFERENCES <relacja_nadrzędna>  
    (<nazwa_atrybutu_relacji_nadrzędnej>)
```

- dla relacji – zarówno dla klucza na jednym atrybucie jak i dla klucza na zbiorze atrybutów, składnia:

```
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>  
    FOREIGN KEY(<lista_atrybutów_relacji_podrzędnej>  
    REFERENCES <relacja_nadrzędna>  
    (<lista_atrybutów_relacji_nadrzędnej>)
```


Klucz obcy (3)

- Przykład 1. Definicja klucza obcego z jednym atrybutem:
 - dla atrybutu:

```
....  
id_zespołu NUMBER(4) CONSTRAINT fk_zespoły  
REFERENCES zespoły(id_zesp),  
....
```

- dla relacji:

```
....  
id_zespołu NUMBER(4),  
....  
CONSTRAINT fk_zespoły  
FOREIGN KEY(id_zespołu) -- atrybut relacji podrzędnej  
REFERENCES zespoły(id_zesp),  
....
```

Klucz obcy (4)

- **Przykład 2. Definicja klucza obcego z dwoma atrybutami, założenie: klucz podstawowy w relacji nadrzędnej *POMIESZCZENIA* składa się z dwóch atrybutów o nazwach: *symbol_budynku* i *numer_pomieszczenia*:**
 - **tylko dla relacji:**

```
...,  
budynek CHAR(10),  
nr_pomieszczenia NUMBER(3),  
...,  
CONSTRAINT fk_pomieszczenia  
FOREIGN KEY(budynek, nr_pomieszczenia) -- atrybuty w relacji podrzędnej  
REFERENCES pomieszczenia(symbol_budynku, numer_pomieszczenia),  
...
```

Klucz obcy (5)

- Typ atrybutu w kluczu obcym musi być zgodny z typem atrybutu w kluczu podstawowym lub unikalnym, na który wskazuje klucz obcy; przykład:

```
id_zespolu DATE CONSTRAINT fk_zespoly REFERENCES zespoly(id_zesp),  
-- Błąd: DATE nie jest zgodne z NUMBER(4)
```

- Można pominąć definicję typu dla atrybutu w kluczu obcym – typ atrybutu zostanie ustawiony na identyczny z typem atrybutu w kluczu podstawowym lub unikalnym, z którym związany jest definiowany klucz obcy; przykład:

```
id_zespolu CONSTRAINT fk_zespoly REFERENCES zespoly(id_zesp),
```

- atrybut *id_zespolu* uzyska typ *NUMBER(4)* – identyczny z typem atrybutu *id_zesp* relacji *ZESPOLY*.

Usuwanie rekordu z relacji nadrzędnej (1)

- **Domyślne działanie: jeśli dla usuwanego rekordu relacji nadrzędnej istnieją w relacji podrzędnej rekordy powiązane, operacja usunięcia zostaje odrzucona.**
- **Alternatywa 1.: jeśli dla usuwanego rekordu relacji nadrzędnej istnieją w relacji podrzędnej rekordy powiązane, usunięty zostaje rekord relacji nadrzędnej oraz powiązane z nim rekordy relacji podrzędnej – tzw. usuwanie kaskadowe.**
 - implementacja: dodanie do ograniczenia klauzuli **ON DELETE CASCADE.**
- **Alternatywa 2.: jeśli dla usuwanego rekordu relacji nadrzędnej istnieją w relacji podrzędnej rekordy powiązane, usunięty zostaje rekord relacji nadrzędnej a w powiązanych rekordach relacji podrzędnej atrybut (-y) klucza obcego uzyskuje wartość NULL.**
 - implementacja: dodanie do ograniczenia klauzuli **ON DELETE SET NULL.**

Usuwanie rekordu z relacji nadrzędnej (2)

- **Przykład 1. Definicja klucza obcego z cechą usuwania kaskadowego:**

```
...,  
id_zesp NUMBER(4) CONSTRAINT fk_zespoly  
REFERENCES zespoly(id_zesp) ON DELETE CASCADE,  
...
```

- **Przykład 2. Definicja klucza obcego z ustawianiem wartości pustych:**

```
...,  
budynek CHAR(10),  
nr_pomieszczenia NUMBER(3),  
...,  
CONSTRAINT fk_pomieszczenia FOREIGN KEY(budynek, nr_pomieszczenia)  
REFERENCES pomieszczenia(symbol_budynku, nr_pomieszczenia)  
ON DELETE SET NULL,  
...
```


Ograniczenie domeny atrybutu (1)

- **Pozwala na definicję warunku logicznego, który musi być spełniony przez dane relacji.**
- **Warunek jest spełniony dla rekordu relacji, jeśli jego wartość jest równa TRUE (prawda) lub UNKNOWN (wartość nieznana, pusta).**
- **Warunek logiczny w ograniczeniu:**
 - **nie może odwoływać do atrybutów innej relacji,**
 - **nie może wykorzystywać zapytań,**
 - **nie może wołać funkcji, zdefiniowanych przez użytkownika, dopuszczalne jest wołanie funkcji predefiniowanych.**

Ograniczenie domeny atrybutu (2)

- **Miejsce definicji:**
 - dla atrybutu – warunek odwołuje się tylko do jednego atrybutu relacji, składnia:

```
<nazwa_atrybutu> <typ_wartości>  
    [CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>  
    CHECK(<warunek_logiczny>)
```

- dla relacji – warunek odwołuje się do więcej niż jednego atrybutu relacji, składnia:

```
[CONSTRAINT <nazwa_ograniczenia>  
    CHECK(<warunek_logiczny>)
```

Ograniczenie domeny atrybutu (3)

- Przykład 1. Warunek odwołujący się do jednego atrybutu:

- dla atrybutu:

```
...,  
placa_pod NUMBER(6,2) CONSTRAINT chk_min_placa  
CHECK(placa_pod > 100),  
...
```

- dla relacji:

```
...,  
placa_pod NUMBER(6,2),  
...,  
CONSTRAINT chk_min_placa CHECK(placa_pod > 100),  
...
```

Ograniczenie domeny atrybutu (4)

- Przykład 1. Warunek odwołujący się do dwóch atrybutów:
 - tylko dla relacji:

```
...,  
data_urodzenia DATE,  
data_zatrudnienia DATE,  
...,  
CONSTRAINT chk_daty CHECK(data_urodzenia < data_zatrudnienia),  
...
```

Łączenie ograniczeń integralnościowych

- Atrybut może mieć zdefiniowanych wiele ograniczeń integralnościowych.
- Łączenie dotyczy tylko ograniczeń dla atrybutu.
- Kolejne ograniczenia wymienia się, oddzielając je spacją.
- Przykład:

```
...,  
placa_pod NUMBER(6,2)  
    CONSTRAINT nn_placa_pod NOT NULL  
    CONSTRAINT chk_min_placa CHECK(placa_pod > 100),  
...,  
id_zesp NUMBER(4)  
    NOT NULL  
    CONSTRAINT fk_zespoly REFERENCES zespoly(id_zesp),  
...
```

Tworzenie relacji – przykład (1)

Tabele *DYDAKTYCY*, *PRZEDMIOTY* i *POMIESZCZENIA* przechowują, odpowiednio: dane wszystkich nauczycieli, dane o wykładanych przedmiotach oraz dane o pomieszczenia, w których mogą zostać przeprowadzone zajęcia.

```
CREATE TABLE dydaktycy (  
  id_dydaktyka NUMBER(2) CONSTRAINT pk_dydaktycy PRIMARY KEY,  
  nazwisko VARCHAR2(15) NOT NULL CONSTRAINT uk_nazwisko UNIQUE,  
  tytuł VARCHAR2(10) NOT NULL);
```

```
CREATE TABLE przedmioty (  
  id_przedmiotu NUMBER(2) CONSTRAINT pk_przedmioty PRIMARY KEY,  
  nazwa VARCHAR2(15) NOT NULL UNIQUE);
```

```
CREATE TABLE pomieszczenia (  
  nr_pomieszczenia NUMBER(2), nr_budynku NUMBER(2),  
  pojemność NUMBER(4) NOT NULL CHECK(pojemność > 0),  
  CONSTRAINT pk_pomieszczenia  
    PRIMARY KEY(nr_pomieszczenia, nr_budynku));
```

Tworzenie relacji - przykład (2)

Tabela **ZAJECIA** łączy dane z tabel **DYDAKTYCY**, **PRZEDMIOTY** i **POMIESZCZENIA**, w tej tabeli przechowujemy dane o tym, kto wykłada jaki przedmiot i w jakiej formie.

```
CREATE TABLE zajecia (  
  id_zajec NUMBER(2) CONSTRAINT pk_zajecia PRIMARY KEY,  
  rodzaj_zaj VARCHAR2(15)  
    CHECK (rodzaj_zaj IN ('wykład','ćwiczenia','laboratorium','projekt')),  
  id_dydaktyka NUMBER(2) CONSTRAINT fk_zajecia_dydakt  
    REFERENCES dydaktycy(id_dydaktyka) ON DELETE SET NULL,  
  id_przedmiotu NUMBER(2) NOT NULL CONSTRAINT fk_zajecia_przed  
    REFERENCES przedmioty(id_przedmiotu) ON DELETE CASCADE,  
  nr_pomieszczenia NUMBER(2) NOT NULL,  
  nr_budynku NUMBER(2) NOT NULL,  
  CONSTRAINT fk_zajecia_pom FOREIGN KEY (nr_pomieszczenia,  
  nr_budynku) REFERENCES pomieszczenia(nr_pomieszczenia, nr_budynku));
```


Modyfikowanie struktury relacji (1)

- Dodawanie nowych atrybutów:

```
ALTER TABLE nazwa_relacji  
ADD nazwa typ(rozmiar) [DEFAULT wartość]  
    [definicja_ograniczeń_integralnościowych_atrybutu];
```

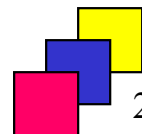
```
ALTER TABLE pracownicy  
ADD data_ur DATE  
    CONSTRAINT chk_data_ur CHECK(data_ur > DATE '1900-01-01');
```

- Modyfikowanie istniejących atrybutów:

```
ALTER TABLE nazwa_relacji  
MODIFY nazwa typ(rozmiar) [DEFAULT wartość] [NOT NULL];
```

```
ALTER TABLE pracownicy  
MODIFY nazwisko VARCHAR(50) NOT NULL;
```

- Jeśli dodajesz lub modyfikujesz listę atrybutów, otocz je nawiasami.

Modyfikowanie struktury relacji (2)

- **Usuwanie atrybutów z relacji:**

```
ALTER TABLE nazwa_relacji  
DROP [COLUMN nazwa_atrybutu] | (lista_atrybutów);
```

```
ALTER TABLE pracownicy DROP COLUMN placa_pod;
```

```
ALTER TABLE pracownicy DROP (placa_pod, placa_dod);
```

- **Zmiana nazwy atrybutu relacji:**

```
ALTER TABLE nazwa_relacji  
RENAME COLUMN stara_nazwa TO nowa_nazwa;
```

Zarządzanie ogr. integralnościowymi (1)

- Dodawanie nowych ograniczeń integralnościowych:

```
ALTER TABLE nazwa_relacji  
ADD [CONSTRAINT nazwa_ograniczenia] definicja_ograniczenia;
```

- używamy składni ograniczenia dla relacji,
- istniejące ograniczenie nie może być zmodyfikowane,
- jeśli definiujesz kilka ograniczeń, otocz je nawiasami.

```
ALTER TABLE pracownicy  
ADD CONSTRAINT uk_nazwisko UNIQUE(nazwisko);
```

- ograniczenie NOT NULL dodajemy/usuwamy poleceniem modyfikacji struktury atrybutu:

```
ALTER TABLE pracownicy MODIFY data_ur NOT NULL;
```

```
ALTER TABLE pracownicy MODIFY nazwisko NULL;
```

Zarządzanie ogr. integralnościowymi (2)

- **Wyłączenie ograniczenia integralnościowego:**

```
ALTER TABLE relacja  
  DISABLE [CONSTRAINT nazwa] | [PRIMARY KEY] |  
  [UNIQUE(lista_atrybutów_w_kluczu_unikalnym)];
```

```
ALTER TABLE pracownicy DISABLE CONSTRAINT prac_pk;
```

- **Włączenie ograniczenia integralnościowego:**

```
ALTER TABLE relacja  
  ENABLE [CONSTRAINT nazwa] | [PRIMARY KEY] |  
  [UNIQUE(lista_atrybutów_w_kluczu_unikalnym)];
```

```
ALTER TABLE pracownicy ENABLE PRIMARY KEY;
```

Zarządzanie ogr. integralnościowymi (3)

- **Usunięcie ograniczenia integralnościowego:**

```
ALTER TABLE relacja  
  DROP [CONSTRAINT nazwa] |  
      [[PRIMARY KEY] | [UNIQUE(lista_atrybutów_w_kluczu)]  
      [CASCADE]];
```

```
ALTER TABLE pracownicy DROP UNIQUE(nazwisko);
```

```
ALTER TABLE zespoły DROP PRIMARY KEY CASCADE;
```

Zmiana nazwy relacji, usuwanie relacji

- Zmiana nazwy istniejącej relacji:

```
ALTER TABLE stara_nazwa RENAME TO nowa nazwa;
```

- Usunięcie relacji:

```
DROP TABLE nazwa_relacji [CASCADE CONSTRAINTS];
```

- usuwane są dane z relacji i indeksy założone dla relacji,
- jeżeli nie podano **CASCADE CONSTRAINTS** to polecenie może zakończyć się błędem (jeśli istnieją relacje zależne).

Słownik bazy danych (dot. Oracle)

- Perspektywy słownikowe opisujące ograniczenia integralnościowe

Perspektywa	Opis
USER_CONSTRAINTS	Ograniczenia integralnościowe
USER_CONS_COLUMNS	Atrybuty ograniczeń integralnościowych

- Przykład:

```
SELECT constraint_name, constraint_type  
FROM user_constraints  
WHERE table_name = 'PRACOWNICY';
```

```
SELECT constraint_name, column_name  
FROM user_cons_columns  
WHERE table_name = 'PRACOWNICY'  
ORDER BY constraint_name, position;
```